

Opažene i očekivane klimatske promjene u Hrvatskoj

K. Cindrić Kalin, L. Cvitan, I. Güttler, L. Srnec,
T. Stilinović, K. Zaninović
ksenija.cindric@cirus.dhz.hr

Odjel za klimatološka istraživanja i biometeorologiju
Služba za klimatološka istraživanja i primijenjenu klimatologiju
Climate of the Adriatic REgion in its global context (**CARE**)

Svjetski meteorološki dan
Zagreb, 23. ožujka 2016.

Sadržaj

---

1. Opažene klimatske promjene
2. Rezultati klimatskih modela
3. Produkti za korisnike
4. Zaključne napomene

1. Opažene klimatske promjene

- Promjene u vremenskim nizovima izmjerenih klimatskih elemenata i izvedenih parametara

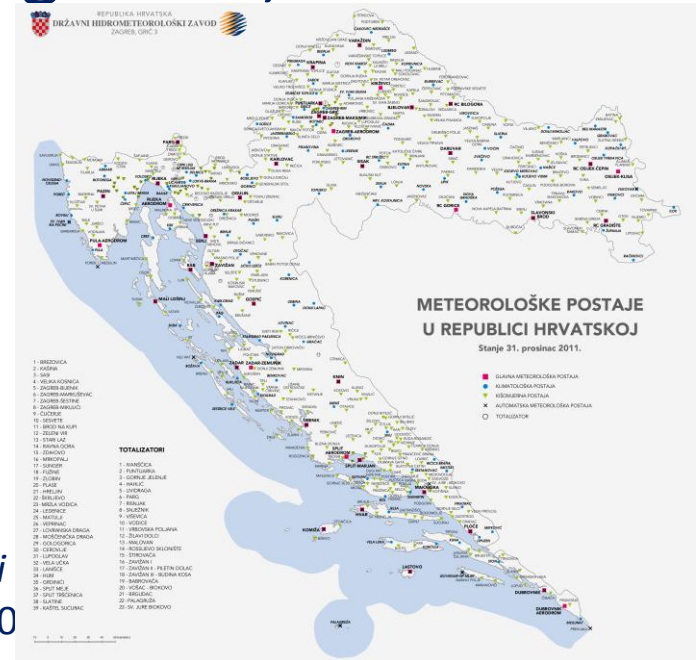
Klima Hrvatske

- specifičan geografski položaj, razvijenost reljefa, utjecaj Jadranskog mora,...

- *kontinentalna*
mediteranska
planinska

- raspoloživost i kvaliteta mjerenja!

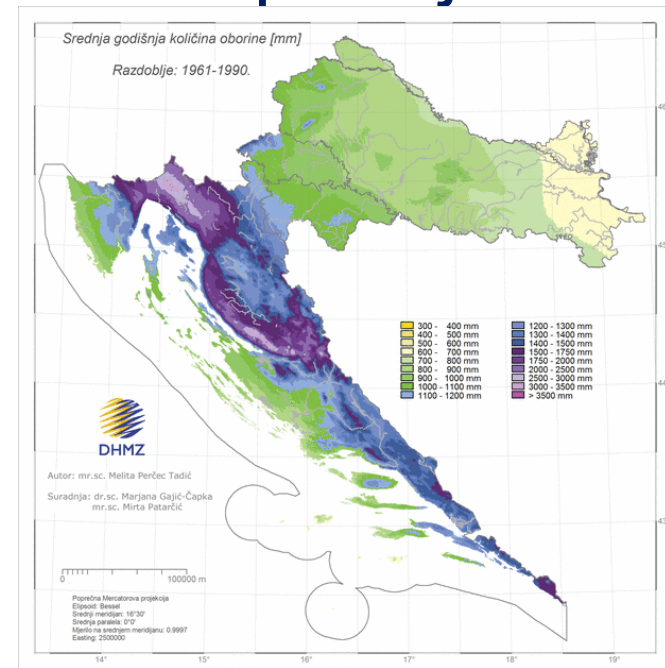
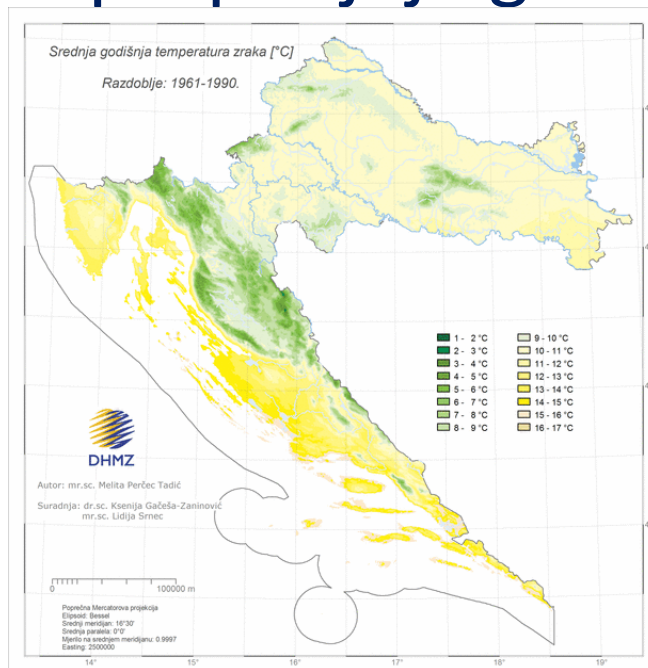
Svjetski meteorološki
Zagreb, 23. ožujka 20

Opažene klimatske promjene

Proučavanje klimatskih promjena na **lokalnoj** razini važno za:

- klimatske podloge za potrebe gospodarstva i društva
- upotpunjuje globalnu sliku promjena klime

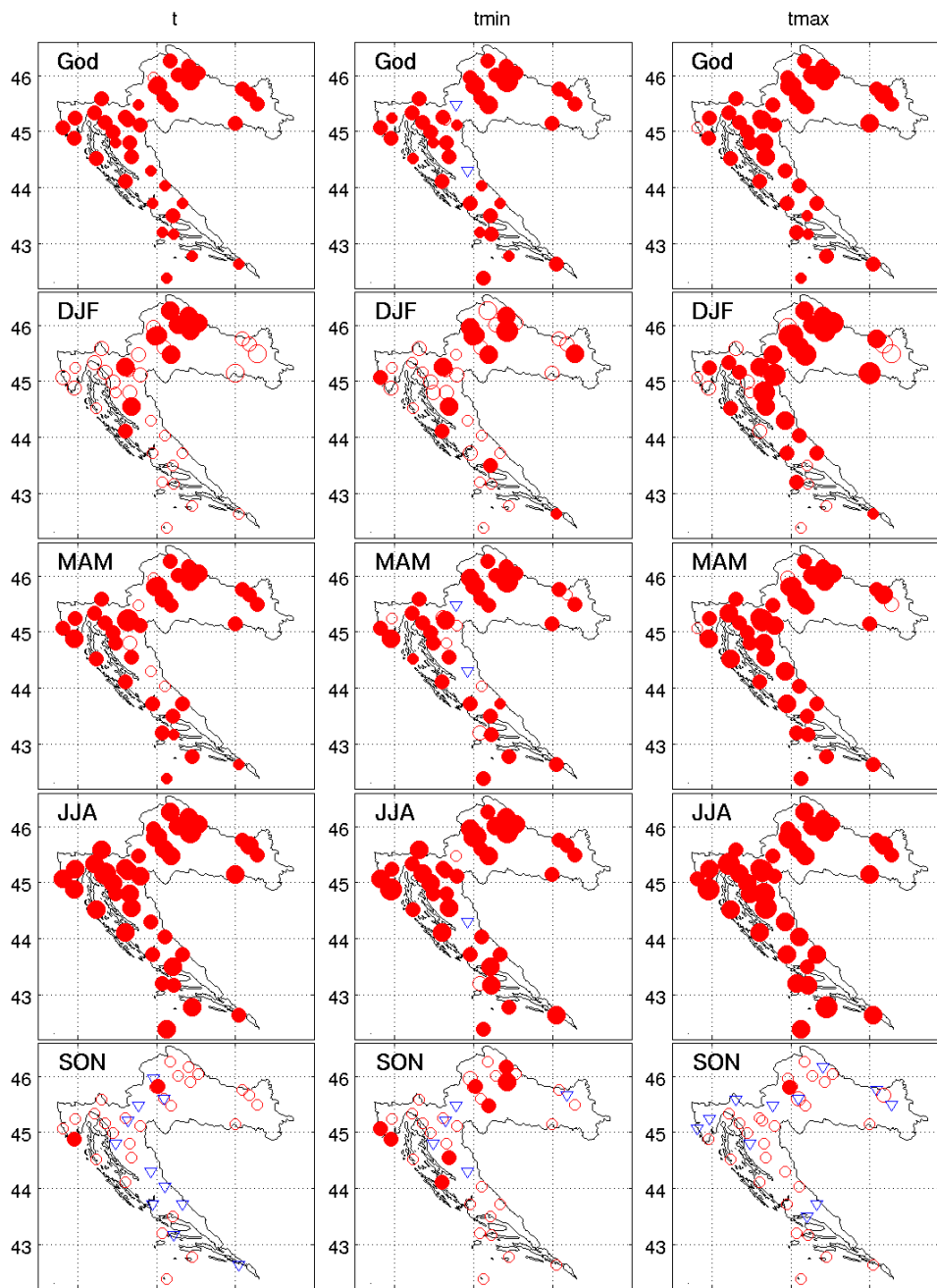
Opazene klimatske promjene

- Godišnje i sezonske promjene **t** (°C)
- Godišnje i sezonske promjene **R** (mm)
- Promjene **indeksa ekstrema** prema def. Ekspertnog tima za detekciju CC i indekse (Peterson i sur. 2001.; WMO 2004.)
  - *ukazuju na intezitet i učestalost ekstremnih oborinskih i temperaturnih događaja*

FD	Hladni dani (apsolutni prag)	Broj dana s minimalnim temperaturama zraka $<0^{\circ}\text{C}$
Tn10%	Hladne noći	Broj dana s minimalnom temperaturom zraka nižom od praga, određenog kao 10-ti percentil minimalne temperature zraka za kalendarski dan u razdoblju 1961-1990.
Tx10%	Hladni dani	Broj dana s maksimalnom temperaturom zraka nižom od praga, određenog kao 10-ti percentil maksimalne temperature zraka za kalendarski dan u razdoblju 1961-1990.
CSDI	Trajanje hladnih razdoblja	Broj dana u razdobljima od najmanje 6 uzastopnih dana s minimalnom temperaturom zraka nižom od TnN10
Tn90%	Tople noći	Broj dana s temperaturom zraka višom od praga, određenog kao 90-ti percentil minimalne temperature zraka za kalendarski dan u razdoblju 1961-1990.
Tx90%	Topli dani	Broj dana s temperaturom zraka višom od praga, određenog kao 90-ti percentil maksimalne temperature zraka za kalendarski dan u razdoblju 1961-1990.
WSDI	Trajanje toplih razdoblja	Broj dana u razdobljima od najmanje 6 uzastopnih dana s maksimalnom temperaturom zraka višom od Tn90
SD	Topli dani (apsolutni prag)	Broj dana s maksimalnim temperaturama zraka $\geq 25^{\circ}\text{C}$

CDD	dani	Uzastopni niz sušnih dana <i>(Sušni dan je dan s dnevnom količinom oborine $R_d < 1.0$ mm)</i>
DD	dani	Suhi dani <i>(Broj dana s dnevnom količinom oborine $R_d < 1.0$ mm)</i>
CWD	dani	Uzastopni niz kišnih dana <i>(Kišni dan je dan s dnevnom količinom oborine $R_d \geq 1.0$ mm)</i>
SDII	mm/dan	Standardni dnevni intenzitet oborine <i>(godišnja količina oborine / godišnji broj oborinskih dana ($R_d \geq 1.0$ mm))</i>
R75	dani	Umjereno vlažni dani <i>(Broj dana s količinom oborine $R_d > R_{75\%}$, gdje je $R_{75\%}$ 75. percentil razdiobe dnevnih količina oborine koji je određen iz svih oborinskih dana ($R_d \geq 1.0$ mm) u referentnom razdoblju 1961-1990.)</i>
R95	dani	Vrlo vlažni dani <i>(Broj dana s količinom oborine $R_d > R_{95\%}$, gdje je $R_{95\%}$ 95. percentil razdiobe dnevnih količina oborine koji je određen iz svih oborinskih dana ($R_d \geq 1.0$ mm) u referentnom razdoblju 1961-1990.)</i>
R95T	%	Udio oborine u vrlo vlažne dane <i>(Udio godišnje količine oborine $\sum R_d / R_t$, gdje je $\sum R_d$ suma dnevnih oborina većih od 95. percentila oborine u vrlo vlažne dane $R_{95\%}$ u referentnom razdoblju 1961-1990.)</i>
Rx1d	mm	Najveća 1-dnevna količina oborine <i>(Najveća količina oborine u 1-dnevnim intervalima)</i>
Rx5d	mm	Najveća 5-dnevna količina oborine <i>(Najveća količina oborine u 5-dnevnim intervalima)</i>

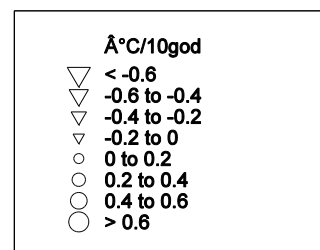
● pozitivan trend, stat. sig.

▼ negativan trend, stat. sig.

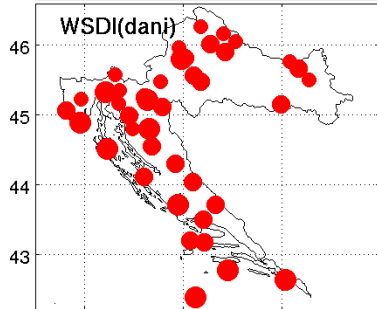
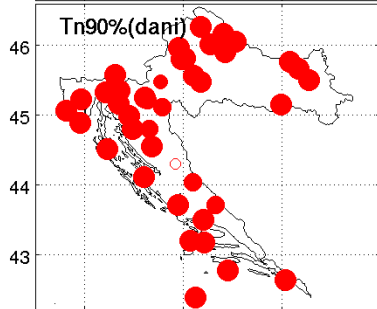
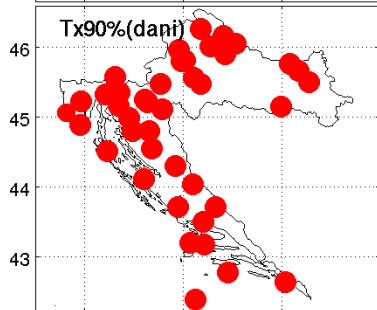
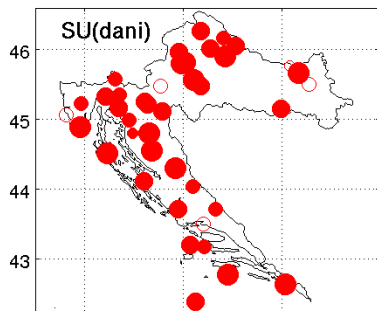
Trend
sred, max i min
temperature zraka

1961.-2010.

-Jasan porast u
svim sezonama,
slabiji u jesen
(SON)

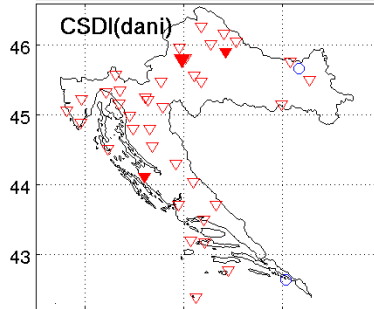
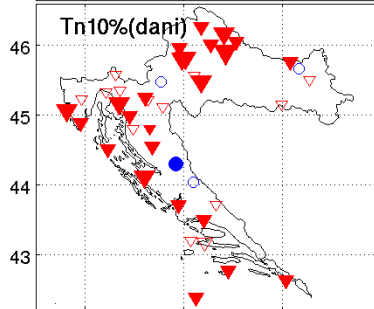
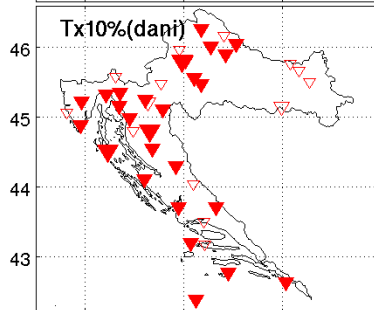
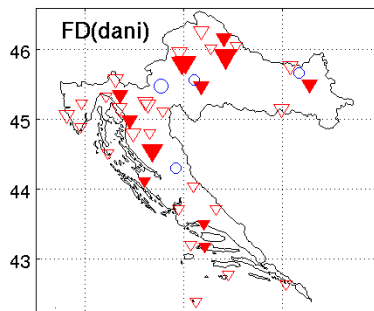

● pozitivan trend, stat. sig.

▼ negativan trend, stat. sig.

● pozitivan trend, stat. sig.

▼ negativan trend, stat. sig.

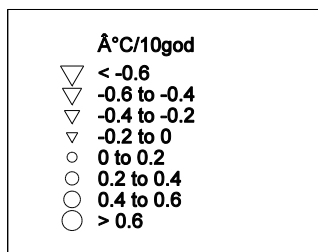
Trend godišnjih temperaturnih indeksa ekstrema

1961.-2010.

Značajan

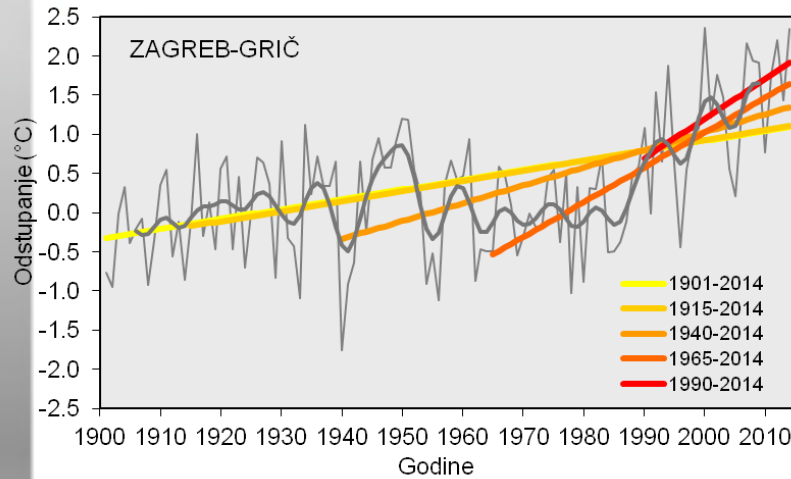
- porast toplih

- smanjenje hladnih

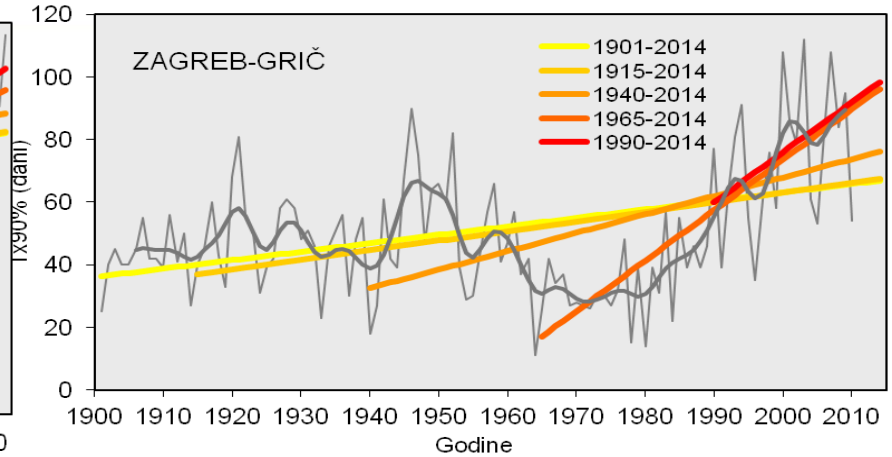

Zagreb-Grič, 1900.-2014.

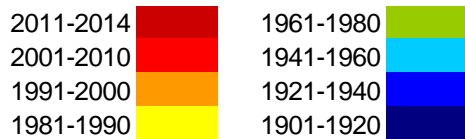
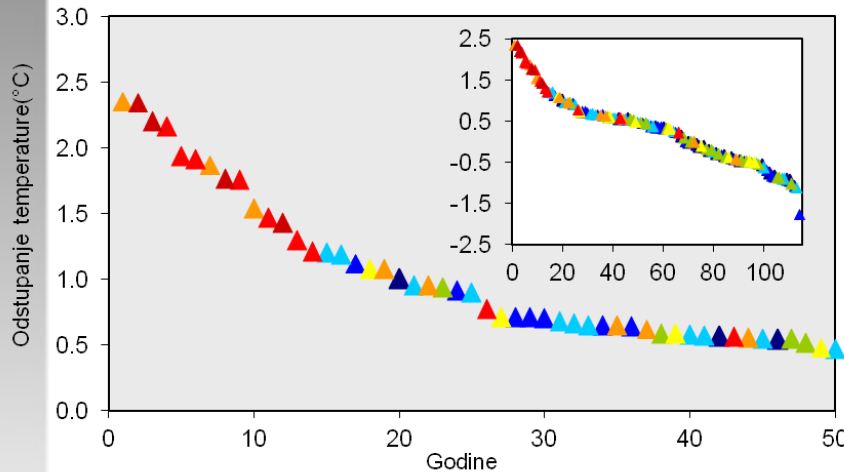
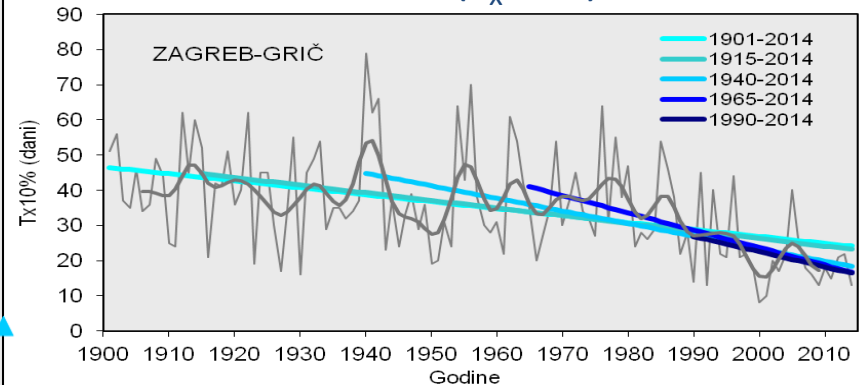
Srednja temperatura zraka

Topli dani ($T_x90\%$)

Hladni dani ($T_x10\%$)

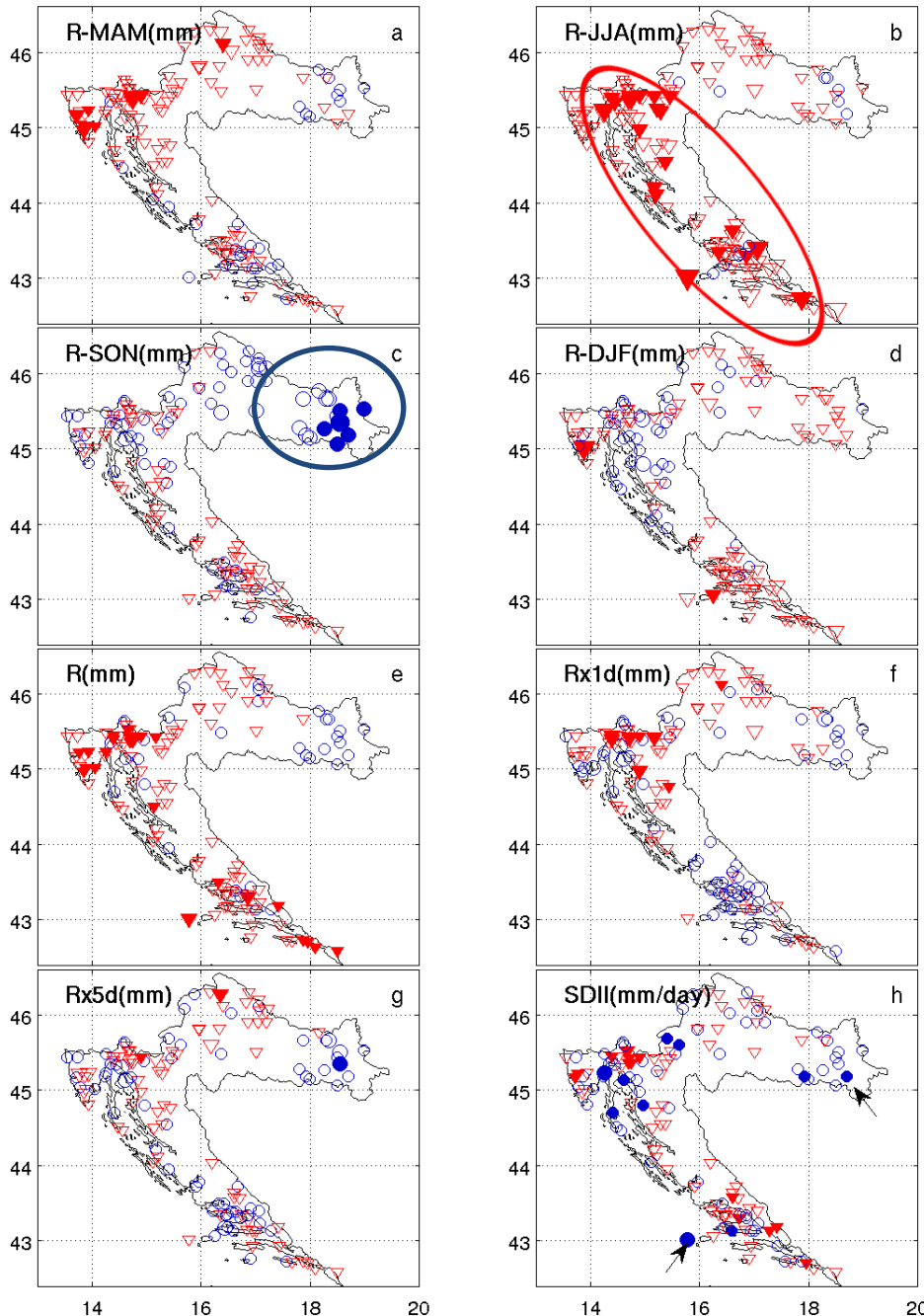

Rangovi srednje god. temp. zraka (odstupanja od 1961.-1990.), od najtoplijeg do najhladnijeg

Trend količine oborine i indeksa ekstrema

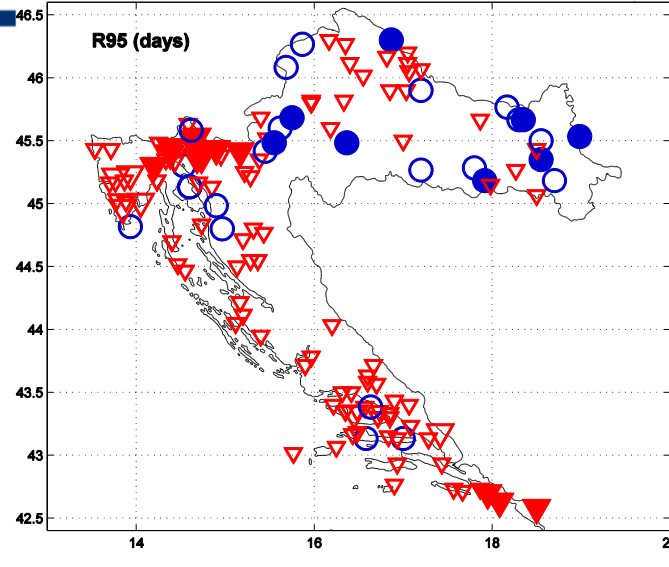
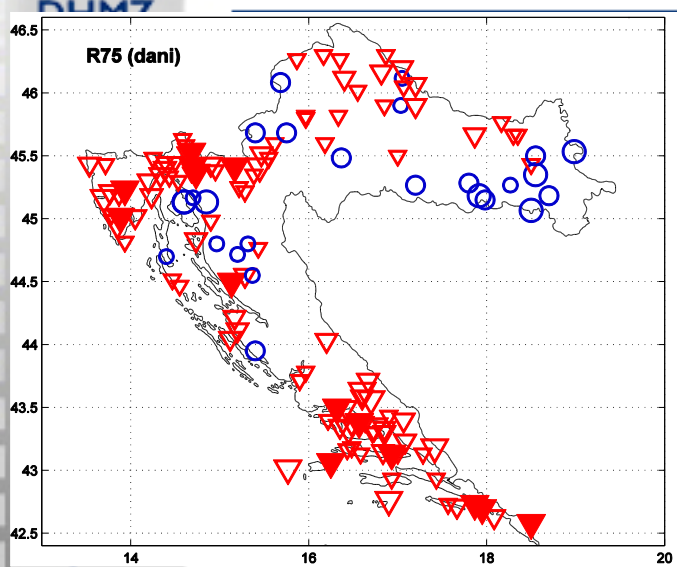
1961.-2010.

Značajno
-smanjenje **ljeti:**
Jadran i gorska HR
-povećanje **jesen:**
istočna HR

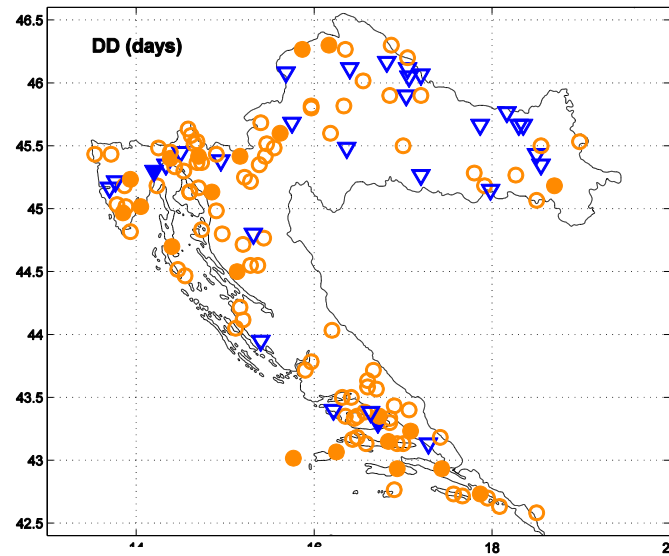
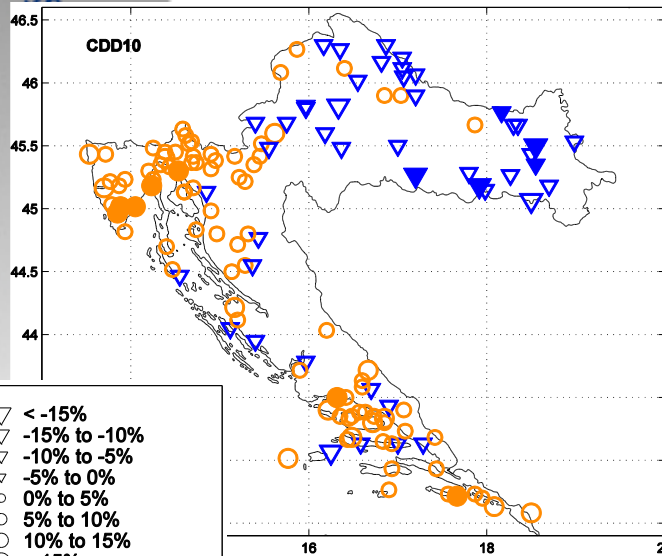

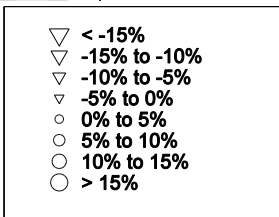
Trend godišnjih indeksa ekstrema 1961.-2010.

● pozitivan trend, stat. sig. ▼ negativan trend, stat. sig.

● pozitivan trend, stat. sig. ▼ negativan trend, stat. sig.

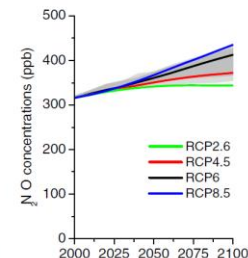
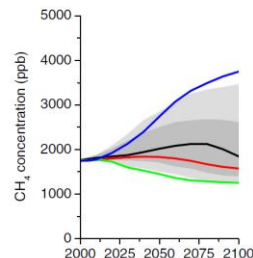
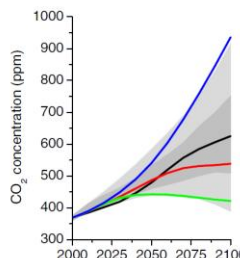
- **Jadran i Gorski kotar**
- Smanjenje vlažnih dana **R75 i R95**
- Povećanje sušnih dana i razdoblja (**DD, CDD**)
- Kontinentalna**
- Kraća trajanja sušnih **CDD10** i povećanje **R95**

2. Rezultati klimatskih modela

EURO-CORDEX simulacije

- Regionalni klimatski modeli na prostornim rezolucijama **50 km** i **12.5 km**
- Rubni uvjeti: podskup CMIP5 globalnih klimatskih modela

- Scenariji : **RCP2.6**
RCP4.5
RCP8.5

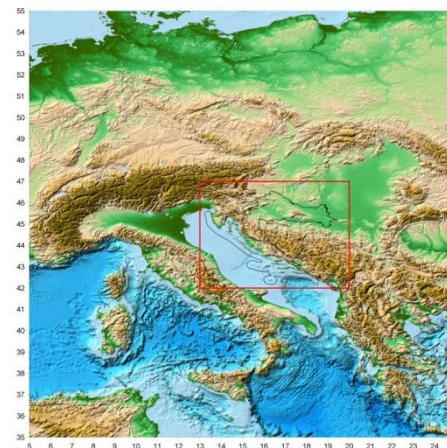

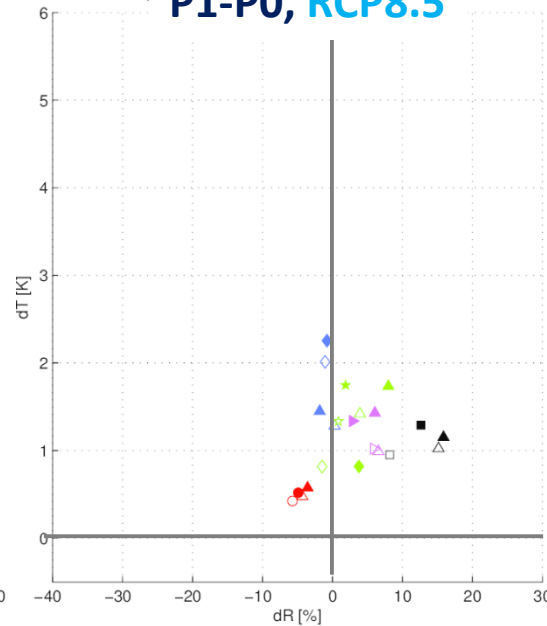
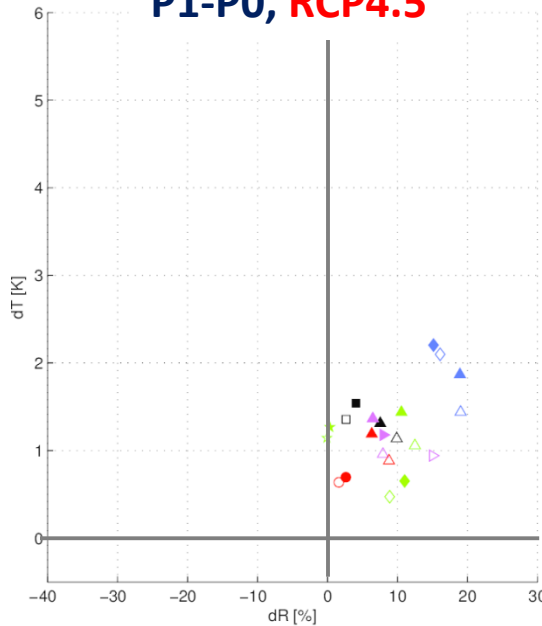
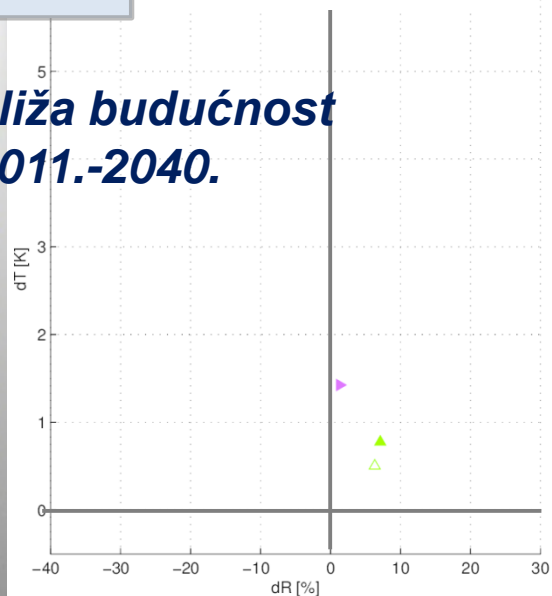
- Područje interesa:
Hrvatska i bliža okolina

- Razdoblja:

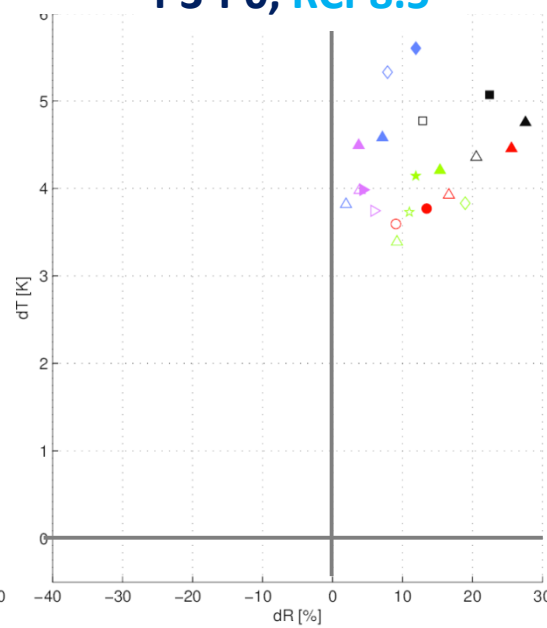
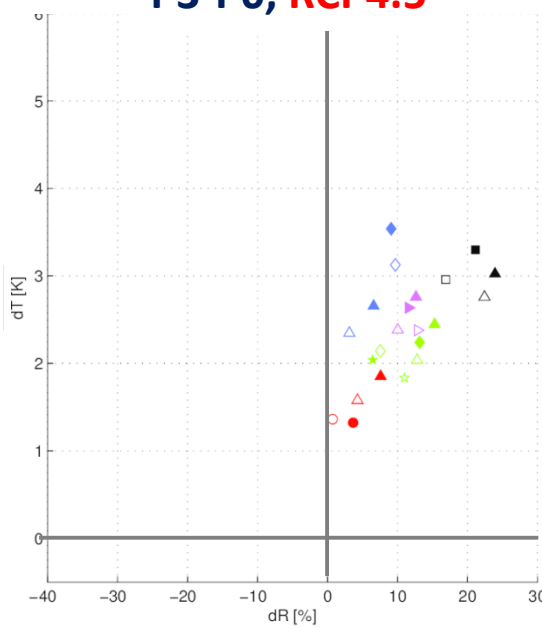
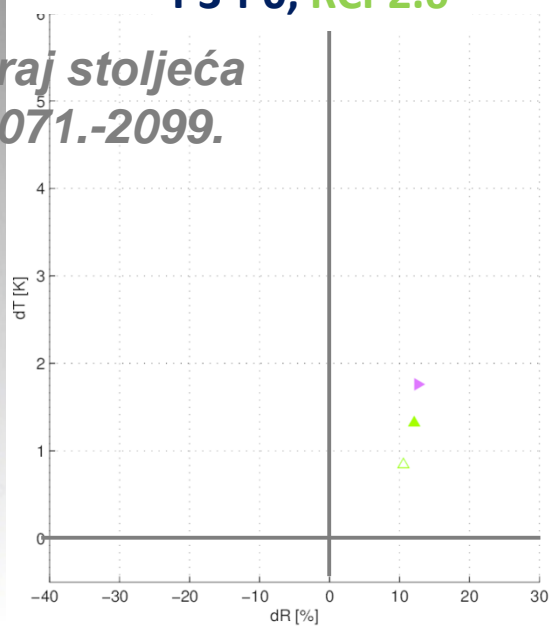
P0: 1971.-2000.

P1: 2011.-2040., **P3**: 2071.-2099.

DJF**d P1-P0, RCP2.6****P1-P0, RCP4.5****c P1-P0, RCP8.5****bliža budućnost
2011.-2040.**

- CLM-ESM44
- IPSL-CM5A44
- ◇ KNMI-ECEARTH44
- ◇ KNMI-HadGEM44
- △ SMHI-CM5A44
- △ SMHI-Cm544
- △ SMHI-ECEARTH44
- △ SMHI-HadGEM44
- △ SMHI-ESM44
- ☆ DMI-ECEARTH44
- ☆ CNRM-Cm544
- CLM-ESM11
- IPSL-CM5A11
- ◇ KNMI-ECEARTH11
- ◇ KNMI-HadGEM11
- ▲ SMHI-CM5A11
- ▲ SMHI-Cm511
- ▲ SMHI-ECEARTH11
- ▲ SMHI-HadGEM11
- ▲ SMHI-ESM11
- ☆ DMI-ECEARTH11
- ☆ CNRM-Cm511

Usporedba signala promjena ukupne količine oborine dR (%) i temp. zraka na 2m dT (°C)**P3-P0, RCP2.6****P3-P0, RCP4.5****P3-P0, RCP8.5****kraj stoljeća
2071.-2099.**

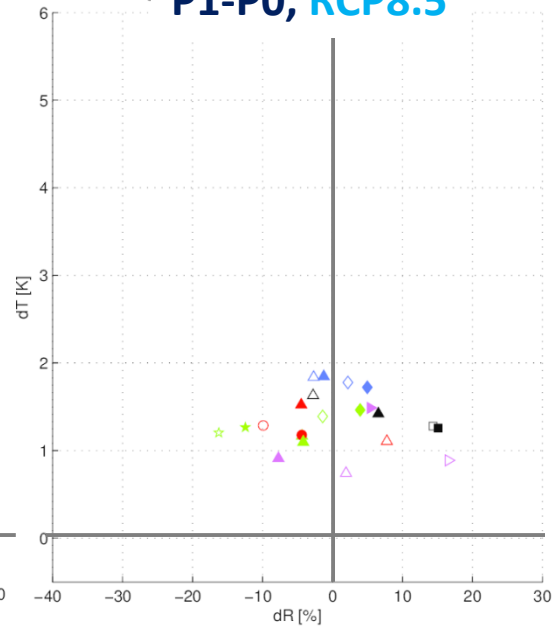
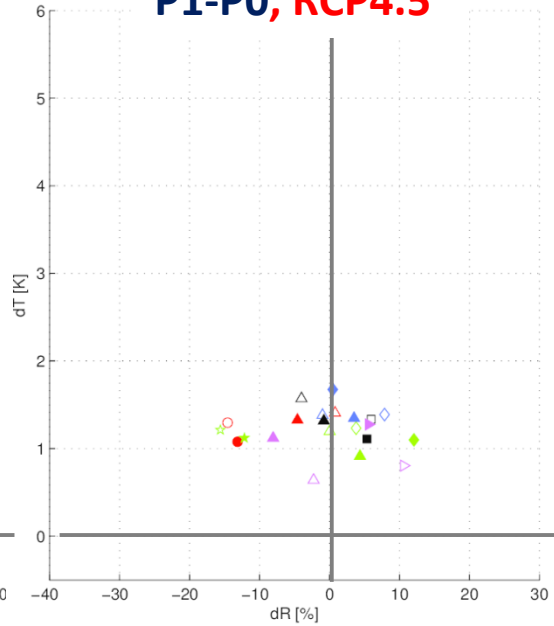
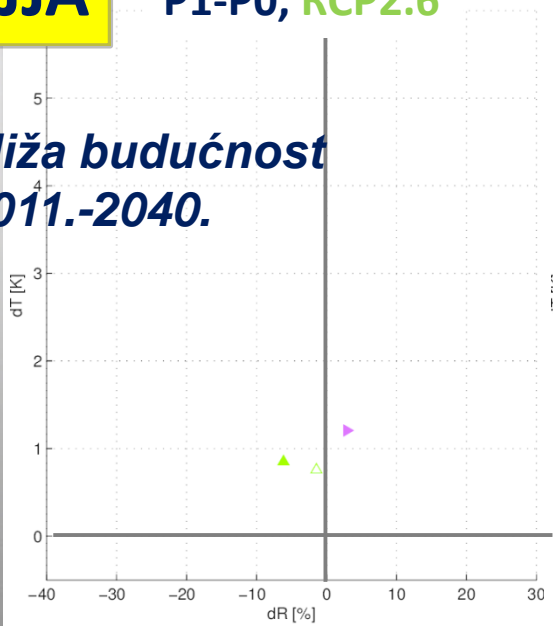
- CLM-ESM44
- IPSL-CM5A44
- ◇ KNMI-ECEARTH44
- ◇ KNMI-HadGEM44
- △ SMHI-CM5A44
- △ SMHI-Cm544
- △ SMHI-ECEARTH44
- △ SMHI-HadGEM44
- △ SMHI-ESM44
- ☆ DMI-ECEARTH44
- ☆ CNRM-Cm544
- CLM-ESM11
- IPSL-CM5A11
- ◇ KNMI-ECEARTH11
- ◇ KNMI-HadGEM11
- ▲ SMHI-CM5A11
- ▲ SMHI-Cm511
- ▲ SMHI-ECEARTH11
- ▲ SMHI-HadGEM11
- ▲ SMHI-ESM11
- ☆ DMI-ECEARTH11
- ☆ CNRM-Cm511

JJA

P1-P0, RCP2.6

P1-P0, RCP4.5

P1-P0, RCP8.5

*bliža budućnost
2011.-2040.*

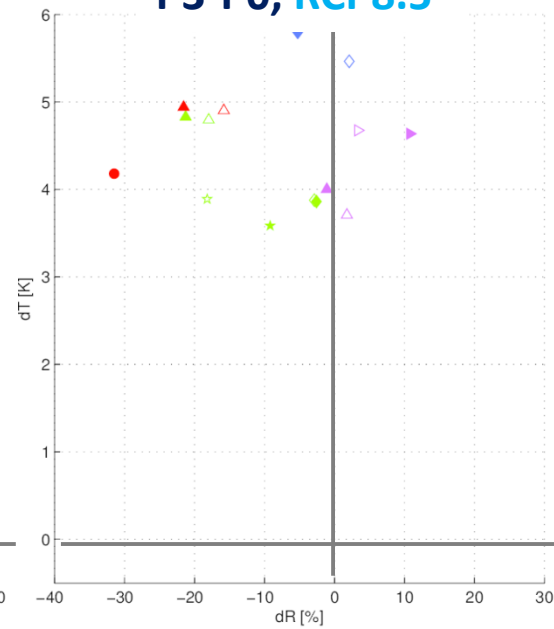
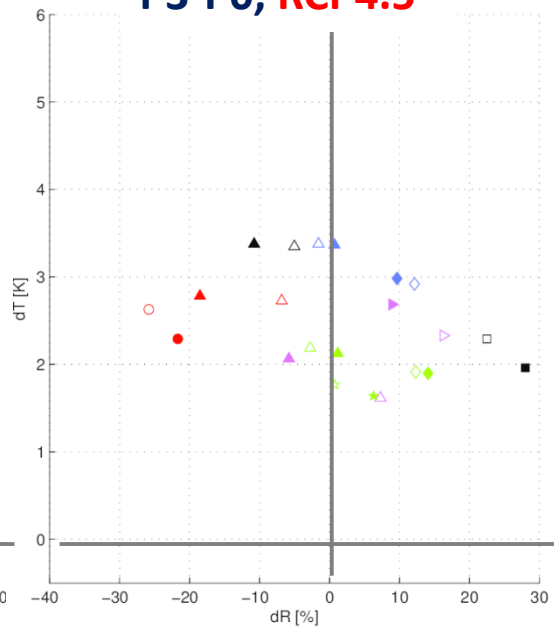
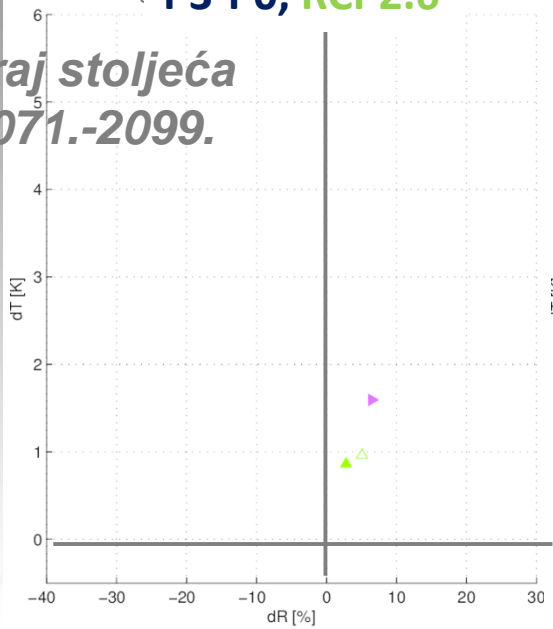
- CLM-ESM44
- IPSL-CM5A44
- ◇ KNMI-ECEARTH44
- △ SMHI-CM5A44
- △ SMHI-Cm544
- △ SMHI-ECEARTH44
- △ SMHI-HadGEM44
- △ SMHI-ESM44
- ☆ DMI-ECEARTH44
- ▽ CNRM-Cm544
- CLM-ESM11
- IPSL-CM5A11
- ◇ KNMI-ECEARTH11
- ◇ KNMI-HadGEM11
- ▲ SMHI-CM5A11
- ▲ SMHI-Cm511
- ▲ SMHI-ECEARTH11
- ▲ SMHI-HadGEM11
- ▲ SMHI-ESM11
- ☆ DMI-ECEARTH11
- ▽ CNRM-Cm511

Usporedba signala promjena ukupne količine oborine dR (%) i temp. zraka na 2m dT (°C)

P3-P0, RCP2.6

P3-P0, RCP4.5

P3-P0, RCP8.5

*kraj stoljeća
2071.-2099.*

- CLM-ESM44
- IPSL-CM5A44
- ◇ KNMI-ECEARTH44
- △ SMHI-CM5A44
- △ SMHI-Cm544
- △ SMHI-ECEARTH44
- △ SMHI-HadGEM44
- △ SMHI-ESM44
- ☆ DMI-ECEARTH44
- ▽ CNRM-Cm544
- CLM-ESM11
- IPSL-CM5A11
- ◇ KNMI-ECEARTH11
- ◇ KNMI-HadGEM11
- ▲ SMHI-CM5A11
- ▲ SMHI-Cm511
- ▲ SMHI-ECEARTH11
- ▲ SMHI-HadGEM11
- ▲ SMHI-ESM11
- ☆ DMI-ECEARTH11
- ▽ CNRM-Cm511

- neprihvatljivo
- prihvatljivo
- idealno

3. Produkti za korisnike

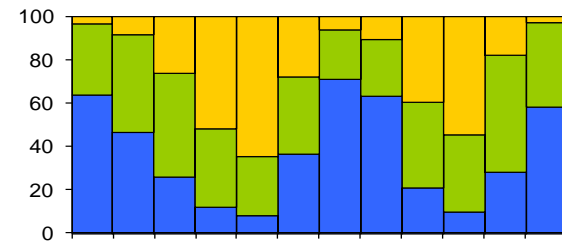
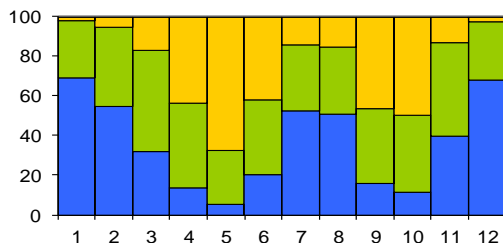
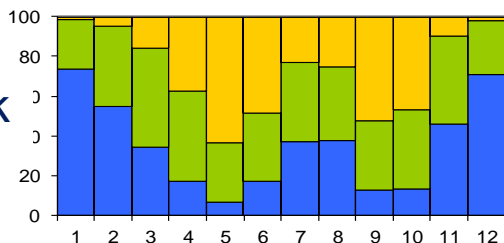
CIT – Klimatski indeks za turizam - BICIKLIZAM

1961.-1990.

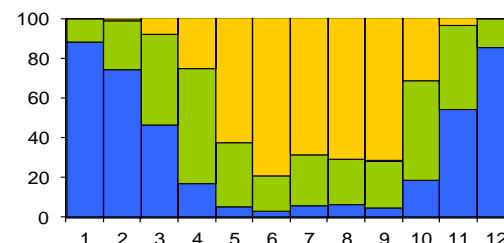
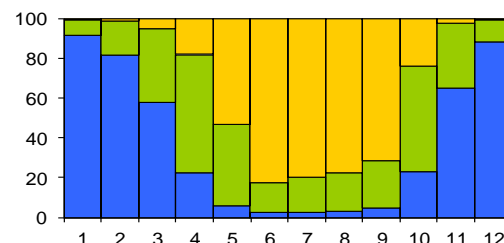
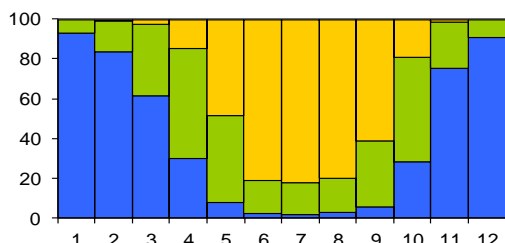
2011.-2040.

2041.-2070.

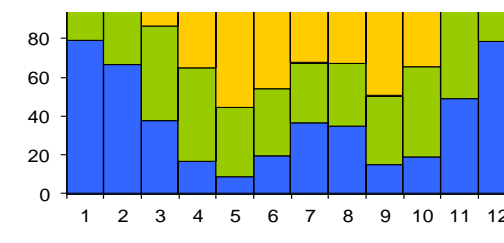
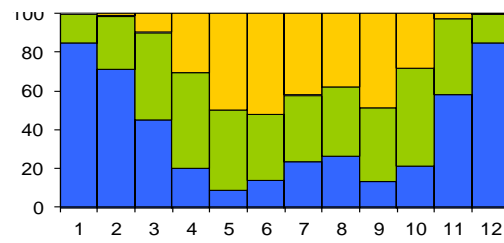
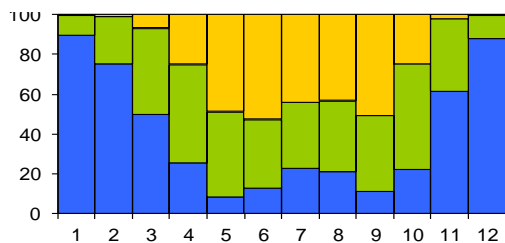
Dubrovnik

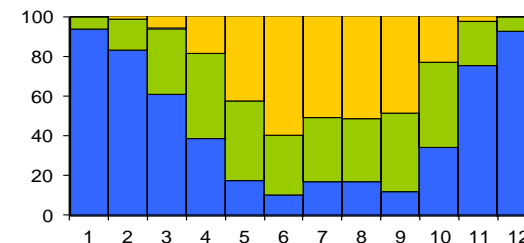
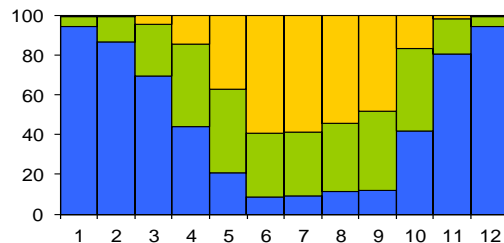
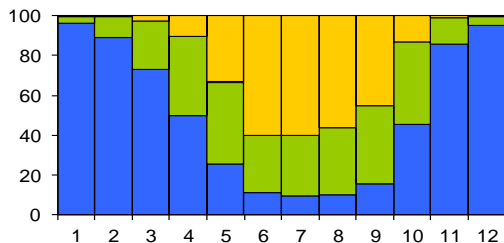
Rovinj

Osijek

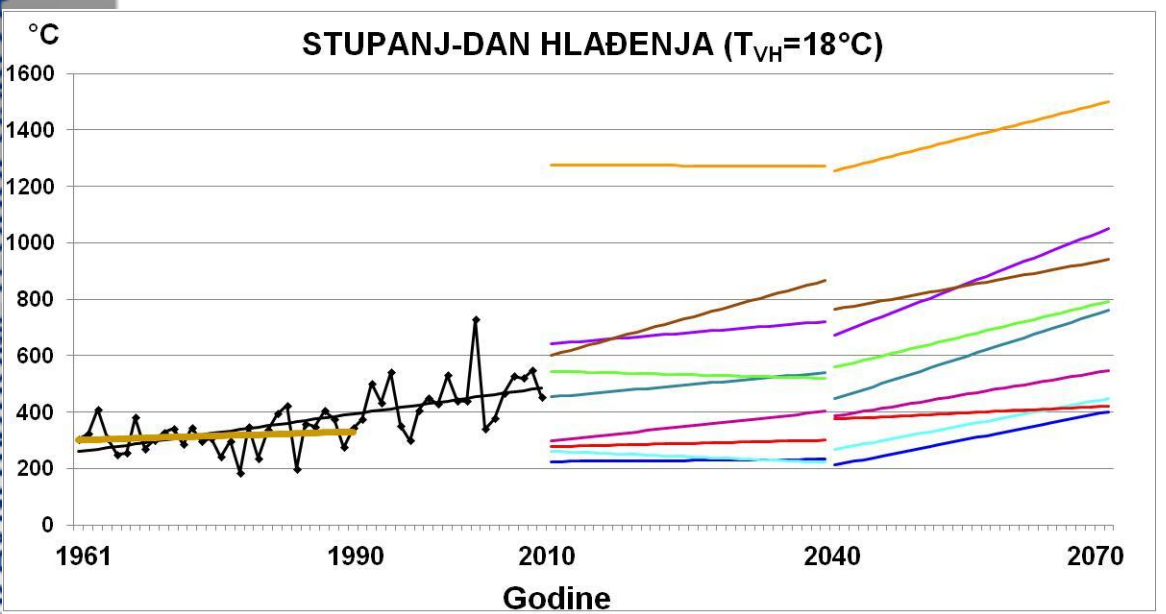
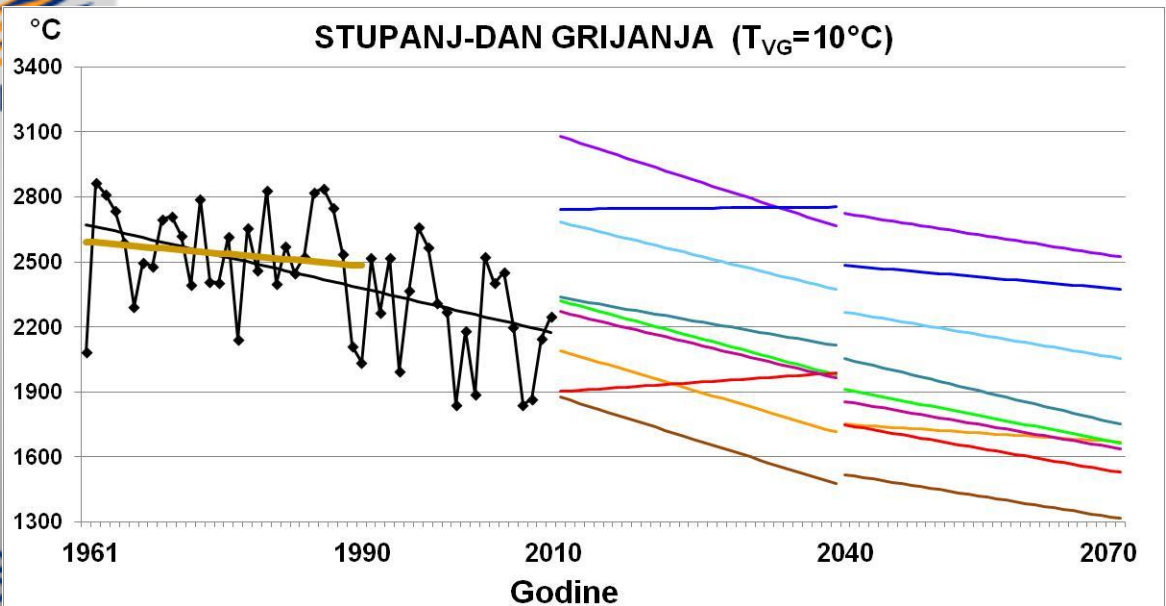

Gospić

DRŽAVNA AGENCIJA ZA OKOLJE I PROSTORNO UREĐENJE REPUBLIKE HRVATSKE
HIDROMETEOROLOŠKI ŽUPANIJSKI IZVJEŠTAJ ZA 2023. GODINU

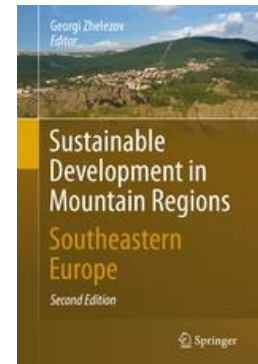

- **Stupanj-dan grijanja i hlađenja** u Zagrebu u razdoblju 1961.-2010. i trendovi u razdobljima sadašnje klime: 1961.-1990. i 1961.-2010. i buduće klime: 2011.-2040. i 2041.-2070. utemeljeni na devet klimatskih modela iz EU FP6 ENSEMBLES (IPCC SRES A1B scenarij)

4. Zaključne napomene

- Prvi korak u adaptaciji na klimatske promjene su klimatske podloge:
  - opažene promjene i projekcije za buduću klimu
  - **interdisciplinarnost** (energetika, turizam, šumarstvo, poljoprivreda...)
  - **dvosmjerna komunikacija i edukacija** – prilagoditi znanstvena istraživanja potrebama krajnjih korisnika
  - **odgovornost** klimatologa – procijeniti **neizvjesnosti** rezultata (raspon mogućnosti)
- Primjer dobre prakse:
Šumarski institut (*Pilaš i sur. 2015.*),
TZ Mali Lošinj,
Građevinski fakultet u Rijeci (*DRINKADRIA, CC-WATERS*)

EU-CIRCLE

A pan-European framework for strengthening
Critical Infrastructure resilience to climate change

Cilj projekta:

pripremiti platformu za povećanje otpornosti kritične infrastrukture (KI) na ekstremne vremenske događaje i moguće učinke buduće klime

DHMZ voditelj zadatka 2.1 (koordinator dr.sc. B. Ivančan-Picek):

Pregled postojećih klimatskih informacija i podataka

Pregled raspoloživih vremenskih i klimatskih podataka, mogućnosti klimatskih i prognostičkih modela te njihove mogućnosti i ograničenja na različitim prostornim i vremenskim skalama za potrebe procjene potencijalnih ugroza na KI.

hrvatski partneri:

DUZS,

Veleučilište Velika Gorica

Više informacija:

<http://klima.hr/klima.php?id=k5>

<http://www.pmf.unizg.hr/geof/znanost/klimatologija/care>

<http://www.euro-cordex.net>

http://www.eu_circle.eu

Hvala na pažnji!

Svjetski meteorološki dan
Zagreb, 23. ožujka 2016.